

Comparativa dels pressupostos municipals dedicats al foment del comerç urbà i anàlisi de les taxes associades al sector comercial i empreses de serveis

Estudi propi. Desembre 2023

Índex

<u>1. Objectius de l'estudi</u>	<u>3</u>
<u>2. Metodologia</u>	<u>5</u>
<u>3. Anàlisi comparativa dels pressupostos municipals dedicats al foment del comerç urbà</u>	<u>9</u>
<u>4. Taxes associades al sector comercial i empreses de serveis</u>	<u>28</u>
<u>5. Conclusions</u>	<u>35</u>

A photograph of a busy pedestrian street in a city, likely Madrid, showing classical architecture with columns and balconies. The street is filled with people walking. The image is overlaid with a blue gradient and the text "1. Objectius de l'estudi".

1. Objectius de l'estudi

Objectius de l'estudi

Amb aquest treball volem donar resposta a les següents qüestions:

En relació als pressupostos municipals

- Quina ha estat l'evolució dels darrers anys dels pressupostos municipals dels ajuntament de Catalunya destinats al foment del comerç?
- Quina proporció suposa sobre el total del pressupost municipal?
- S'aprecien diferències substancials en les diferents demarcacions? I en el nivell comarcal?

En relació a les taxes associades al sector comerç

- Quina és la taxa associada a l'obertura d'un comerç o empresa de serveis?
- Quina taxa de residus al comerç hi ha? En quins municipis es dona i en quins no?
- Quines diferències hi ha entre municipis alhora de gravar l'obertura d'un nou negoci a peu de carrer?

2. Metodologia

A photograph of a busy pedestrian street in a city, likely Madrid, showing classical architecture with columns and balconies. The image is overlaid with a blue gradient and the text '2. Metodologia'.

Aspectes metodològics

Procedència de les dades

Per a l'elaboració d'aquest informe s'han treballat diverses fonts de dades oficials

1. Cens comerç del Departament d'empresa de la Generalitat
2. Atlas de distribución de renta de los hogares del Instituto Nacional de Estadística
3. Estadística del padró continuo del Instituto Nacional de Estadística
4. **Ordenances fiscals** de cadascun dels municipis seleccionats a partir de la informació disponible als webs corporatius. S'han revisat fins a 119 municipis diferents d'arreu de Catalunya.
5. Municat amb els pressupostos i liquidacions tramesos mitjançant l'EACAT per les diverses corporacions locals
 1. A partir de l'Ordre EHA/3565/2008, de 3 de desembre, per la qual s'aprova l'estructura dels pressupostos de les entitats locals i, concretament de l'article 4 que especifica la classificació per programes, s'ha identificat els codis estructura pertinents per a l'anàlisi.
 2. Així doncs, a efectes d'aquest informe, només es comptabilitzarà com a pressupost o despesa en comerç aquella que hagi estat introduïda dins del programa 431. Comerç. El sumatori de la despesa realitzada serà el corresponent a l'àmbit "Drets/Obligacions reconegudes netes consolidades" que es pot trobar al document "Detall de pressupostos i liquidacions" de periodicitat anual.
 3. Darrera descàrrega d'informació realitzada el 30/10/2023
 - Del darrer any d'estudi (2022), no es disposa d'informació de 60 ajuntaments que engloben 296.209 persones. El municipi més gran sense informació és Badalona.

Aspectes metodològics

Procedència de les dades

5. Municat amb els pressupostos i liquidacions tramesos mitjançant l'EACAT per les diverses corporacions locals

Les dades pressupostàries que s'incorporen a aquest informe són les presents a l'apartat de despeses del detall de pressupostos i liquidacions anuals que es poden localitzar al Municat. Concretament, les quantitats incorporades són les corresponents als “**drets/obligacions reconegudes netes consolidades**” que estan imputats al nivell “**grups programes**”, classificació “**programes**” i **codi estructura 431** que es correspon amb la definició “comerç”.

Aquest codi estructura està compost pels següents subcodis:

- 4311: Fires
- 4312: Mercats, places i llotges
- 4313: Comerç ambulant

Cal tenir present que, alguns pressupostos locals, sobretot aquells que tenen mercats municipals tenen partides més elevades degut a la inversió que es realitza en aquests equipaments.

Les quantitats municipals incorporen els diferents capítols del pressupost (1. Despeses de personal; 2. Despeses corrents en béns i serveis; 4. Transferències corrents; 6. Inversions reals

A títol explicatiu, s'aporten les dades d'un municipi català de l'exercici 2022. Les dades remarcades són les que s'han utilitzat per a l'anàlisi.

Nivell	Codi Estructura	Descripció estructura	Drets/Obligacions reconegudes netes consolidades
Política	43	Comerç, turisme i petites i mitjanes empreses	690.478,14 €
Grup Programes	430	Administració general de comerç, turisme i pimes	214.946,84 €
Grup Programes	431	Comerç	201.673,50 €
Programa	4311	Fires	68.978,04 €
Programa	4312	Mercats, places i llotges	132.695,46 €
Programa	4313	Comerç ambulant	0,00 €
Grup Programes	432	Informació i promoció turística	22.242,24 €
Grup Programes	433	Desenvolupament empresarial	251.615,56 €
Grup Programes	439	Altres actuacions sectorials	0,00 €

Aspectes metodològics

Procedència de les dades

Mètodes estadístics emprats:

1. Anàlisi descriptiva univariant
2. Anàlisi descriptiva bivariant
3. Anàlisi multivariant
 1. Correlacions
 2. Regressions
 3. ANOVA

Les anàlisis multivariants que s'han dut a terme no han aportat resultats significatius per la combinació dels següents factors:

- Nivells de p-value no significatius estadísticament
- Nivell de p-value significatius però amb R^2 baixes, amb molt poca capacitat explicativa.

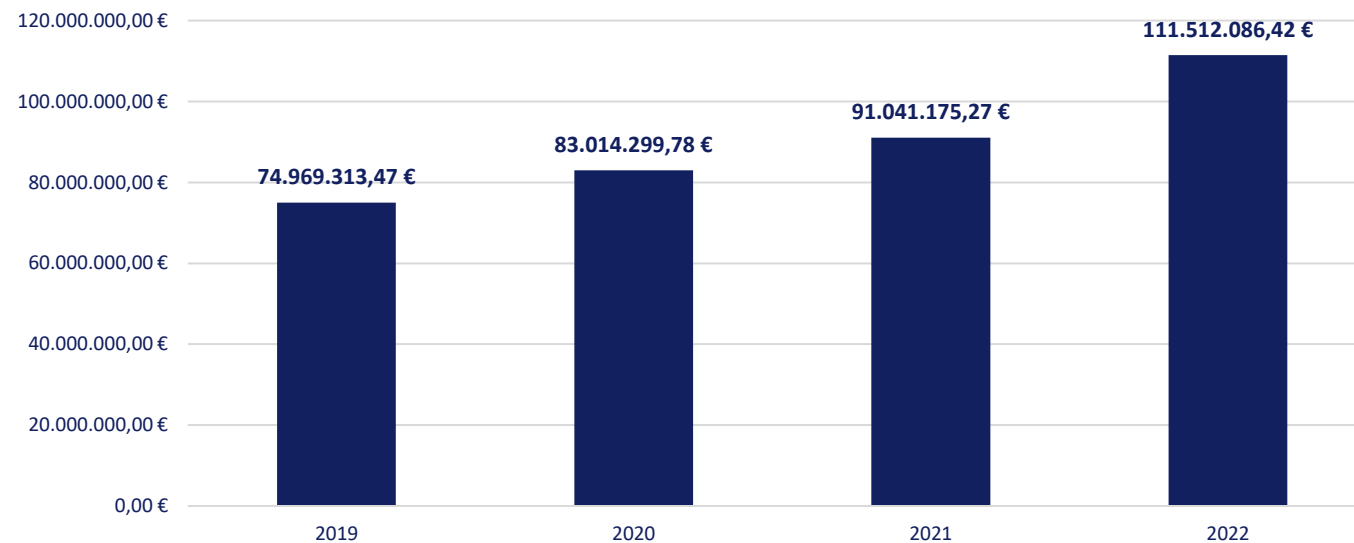
A wide-angle photograph of a busy pedestrian street in a city, likely Rome, given the architecture and the sign 'SCALA DEI' visible on the left. The street is filled with people walking in both directions. The buildings are multi-story, featuring classical architectural elements like columns and ornate facades. The sky is clear and blue. The overall scene depicts a vibrant urban environment.

3. Anàlisi comparativa dels pressupostos municipals dedicats al foment del comerç urbà

Evolució de la despesa municipal total en comerç dels ajuntaments

Increment continuat dels pressupostos municipals destinats al comerç

En els darrers 4 anys s'ha experimentat un increment del 49% dels pressupostos municipals destinats a comerç* (431). Si el 2019 el sumatori dels municipis catalans era de 77.135.469 €, el 2022 ha estat de 111.131.294 €. La despesa municipal per càpita en comerç ha ascendit dels 10,1 €/habitant el 2019 als 14,3 €/habitant el 2022.

* Al llarg d'aquest informe, sempre que es menciona la despesa o el pressupost en comerç és sempre aquell import que està directament imputat al codi estructura 431 dels pressupostos municipals, i més concretament als drets/obligacions reconegudes netes consolidades.

Anàlisi a nivell provincial

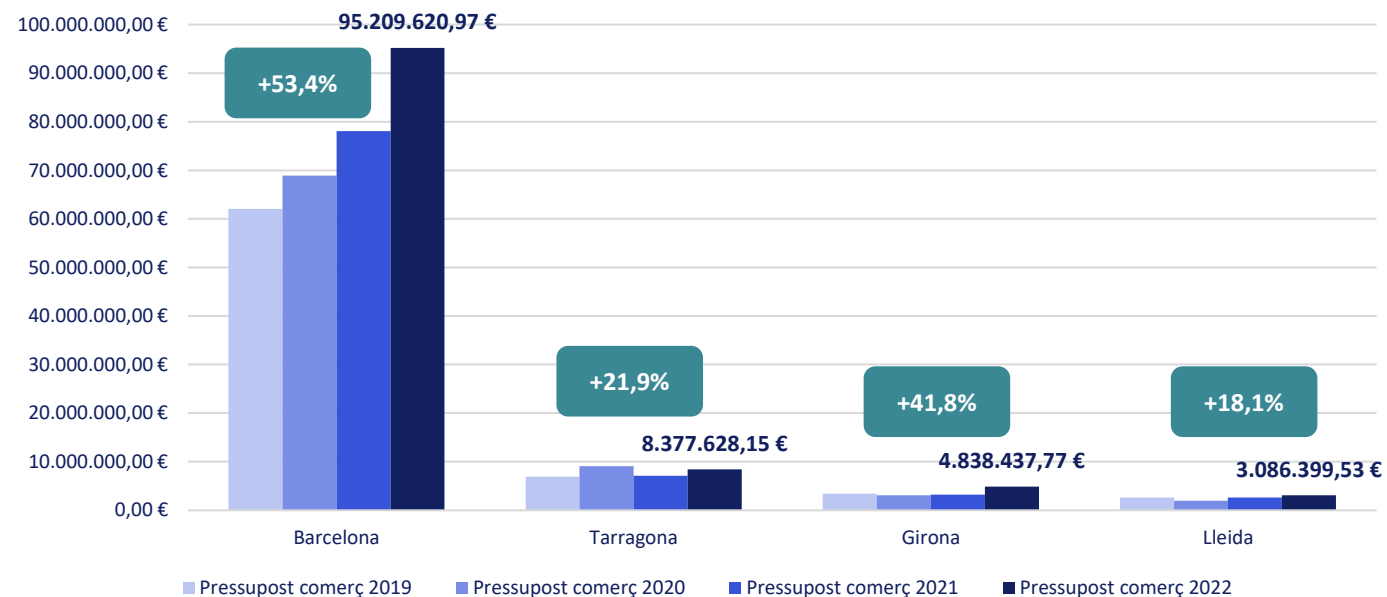
Evolució de la despesa municipal total en comerç dels ajuntaments segons províncies

Percentatge que suposa el pressupost en comerç respecte el pressupost total municipal segons províncies

Evolució de la despesa municipal total en comerç dels ajuntaments segons províncies

La despesa creix arreu però es consolida la preponderància de la demarcació de Barcelona

El pressupost municipal en comerç ha crescut a les 4 demarcacions. Tanmateix, el creixement dels darrers 4 anys és més pronunciat als ajuntaments de l'àmbit territorial de de Barcelona que al conjunt de Catalunya. Aquesta província concentra més del 85% de la despesa municipal en comerç i, la capital sola, el 59%.

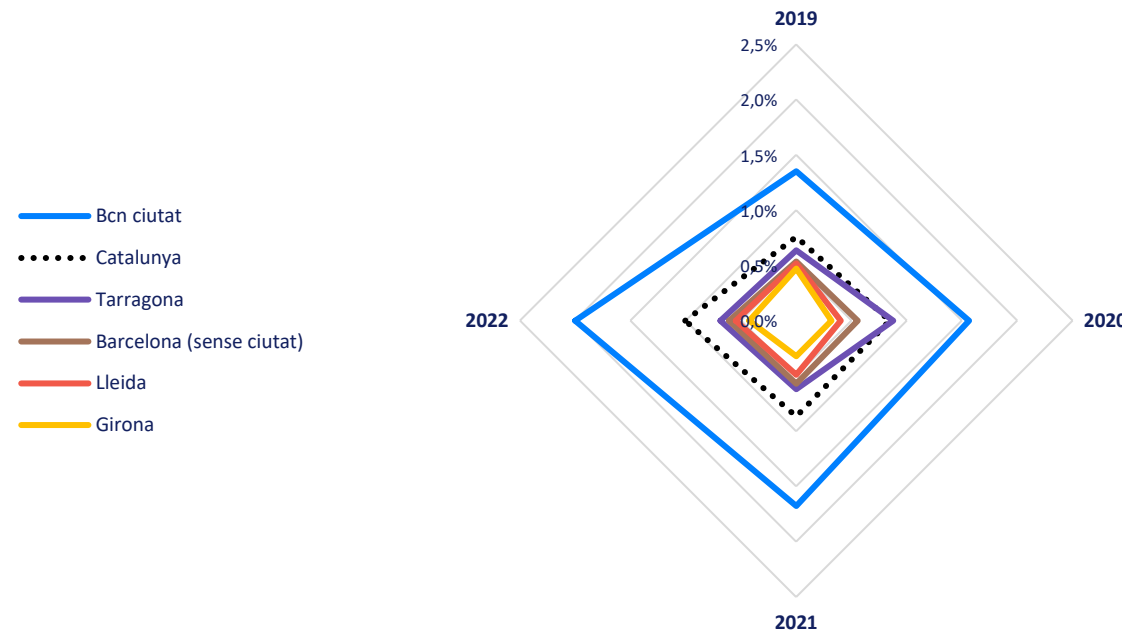

Percentatge que suposa el pressupost en comerç respecte el pressupost total municipal segons províncies

El pressupost en comerç representa prop de l'1% del pressupost total

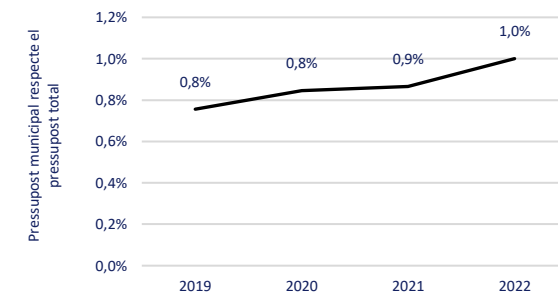
Al conjunt de Catalunya, el percentatge dels pressupostos municipals destinats al comerç s'ha incrementat del 0,8% del 2019 a l'1% el 2022. Tanmateix, aquest percentatge presenta diferències importants en les 4 províncies i, en el resultat agregat, té un impacte molt important la ciutat de Barcelona.

Al marge de la capital, que inverteix el doble que el conjunt del país, les 4 demarcacions se situen en nivells agregats força semblants.

Girona és la província amb un menor percentatge pressupostari destinat al comerç (0,4% el 2022), seguit de Lleida (0,6%), Barcelona - sense la capital - (0,6%) i Tarragona (0,7%).

Respecte el 2019, les variacions a les 4 províncies són molt residuals i es mouen entre un increment de 0,08 punts percentuals a Barcelona – sense la capital – i una davallada de 0,04 punts a Girona.

Anàlisi a nivell comarcal

El pressupost municipal en comerç per habitant segons comarques

El pressupost en comerç en relació al pressupost municipal segons comarques

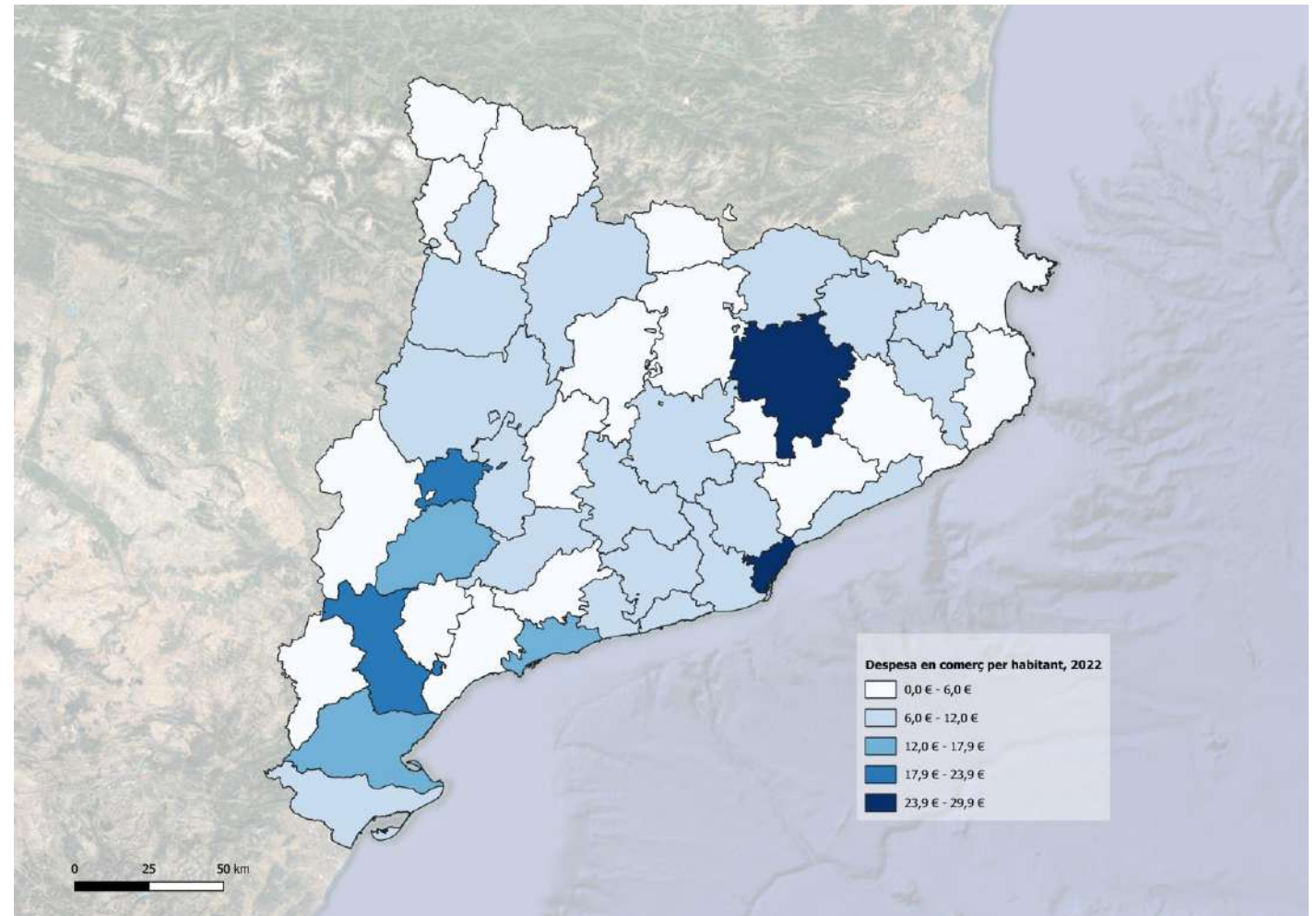
El pressupost en comerç en relació al pressupost municipal segons comarques

El pressupost en comerç en relació al pressupost municipal segons comarques

El pressupost municipal en comerç per habitant segons comarques

Hi ha diverses comarques repartides arreu de Catalunya amb un pressupost en comerç superior

1. El Barcelonès i Osona són les comarques amb una despesa per habitant més elevada.
2. El gruix de les comarques catalanes gasten fins a un màxim de 12 € per habitant:
 - a) 17 comarques se situen en la franja de despesa per habitant més baixa
 - b) 18 comarques gasten entre 6€ i 12€ per habitant
3. La despesa per habitant al conjunt de Catalunya (14,3€/hab.) està molt condicionada per l'elevada despesa de la ciutat de Barcelona (39,9€/hab.).

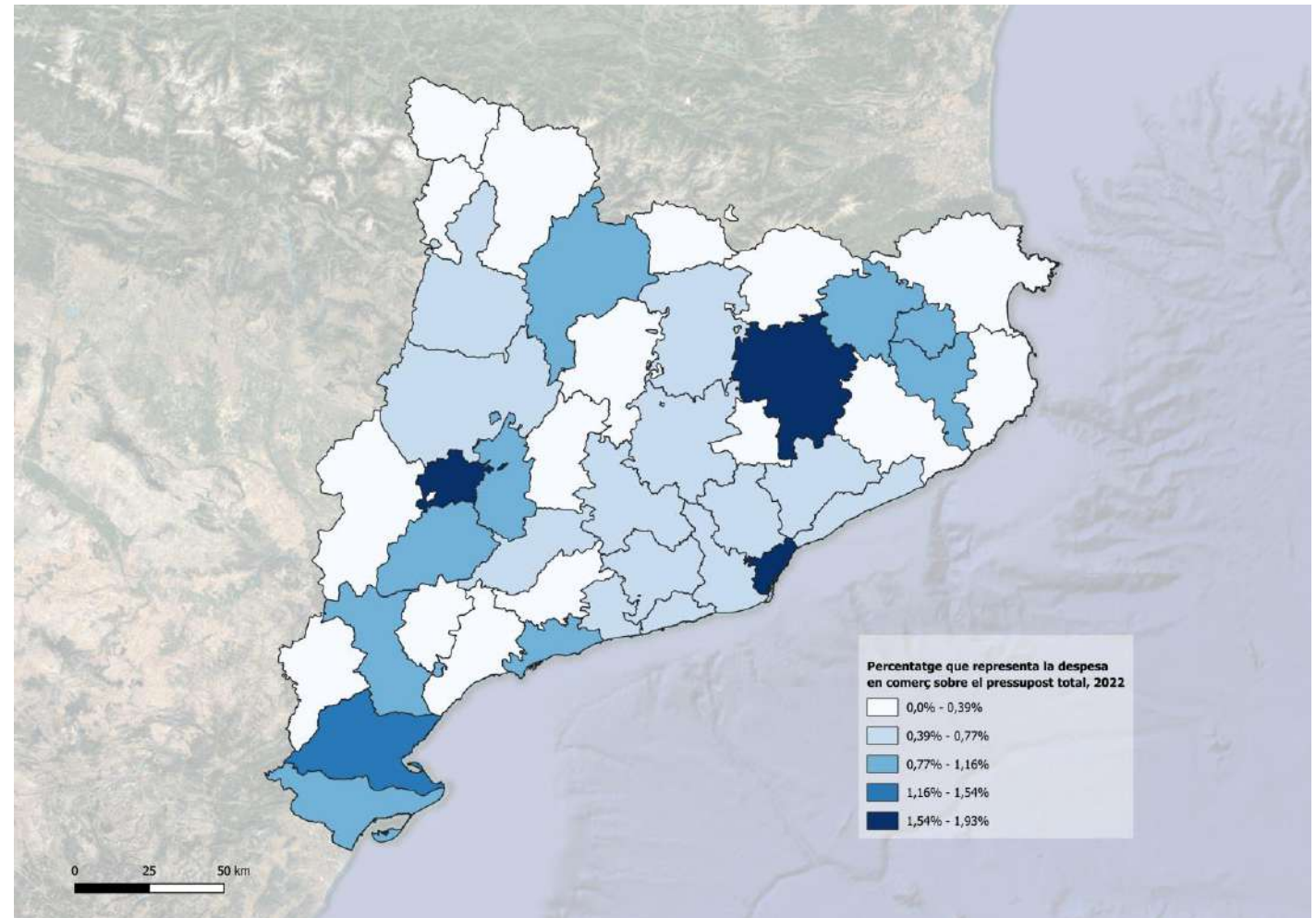

El pressupost en comerç en relació al pressupost municipal segons comarques

No s'aprecia una tendència clara quant al pes relatiu del comerç en el pressupost municipal

Quant al pressupost municipal en comerç com a percentatge del pressupost total del 2022,

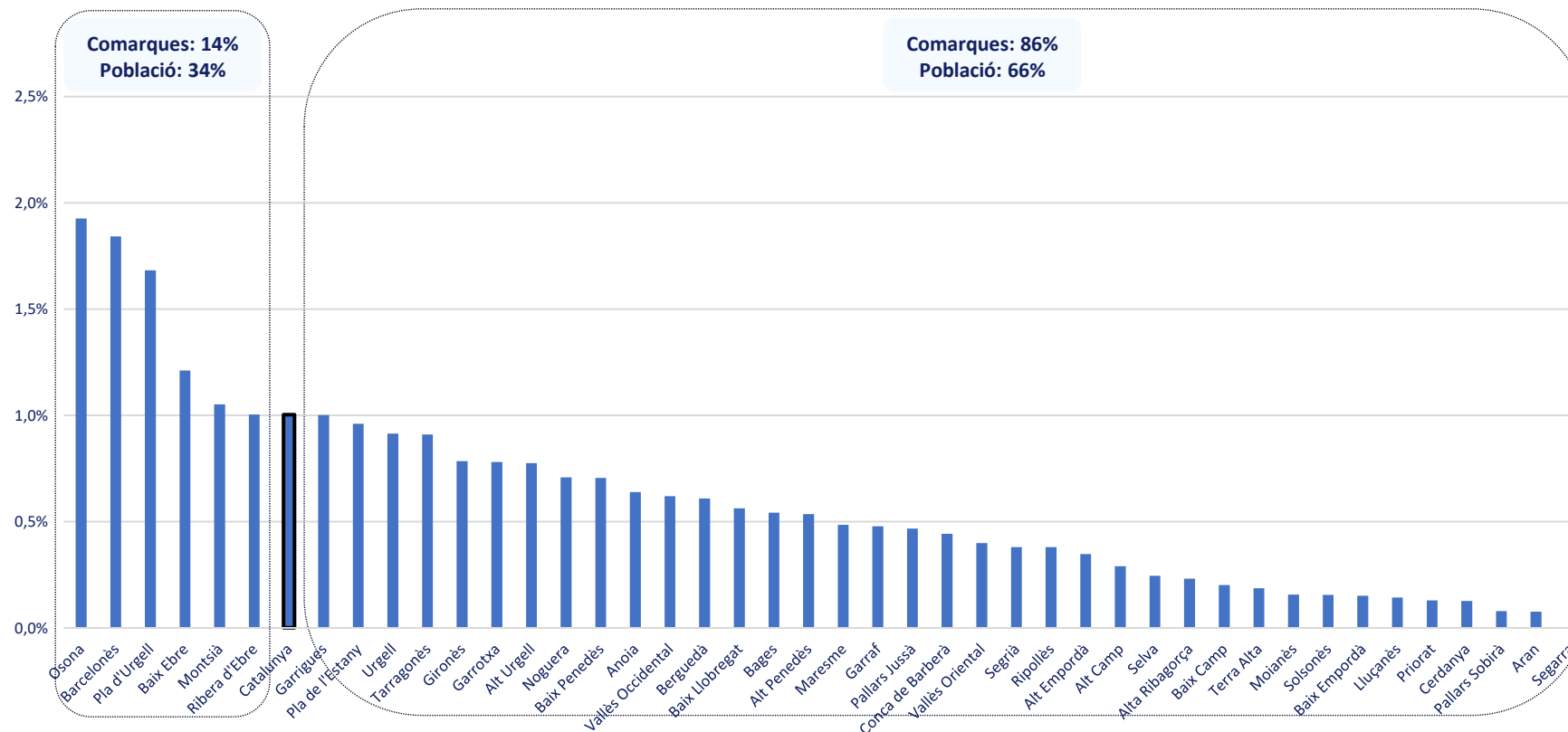
1. **Barcelonès, Osona i el Pla d'Urgell són les comarques amb una despesa percentual més elevada, per sobre del 1,7%.**
2. 29 comarques realitzen una despesa en comerç per sota del 0,77% del pressupost total dels municipis.
 - a) En 16 comarques la despesa se situa entre el 0,0% i el 0,39%
 - b) En 13 comarques, la despesa, és d'entre el 0,39 % i el 0,77%.

El pressupost en comerç en relació al pressupost municipal segons comarques

La major part de les comarques se situen per sota de la mitjana catalana pel pes específic del Barcelonès

El 2022 els pressupostos municipals de comerç varen suposar un 1,0% del pressupost municipal. El 14% de les comarques, que concentren el 34% de la població se situen per sobre de la mitjana catalana mentre que el 86% de les comarques, amb el 66% de la població, per sota.

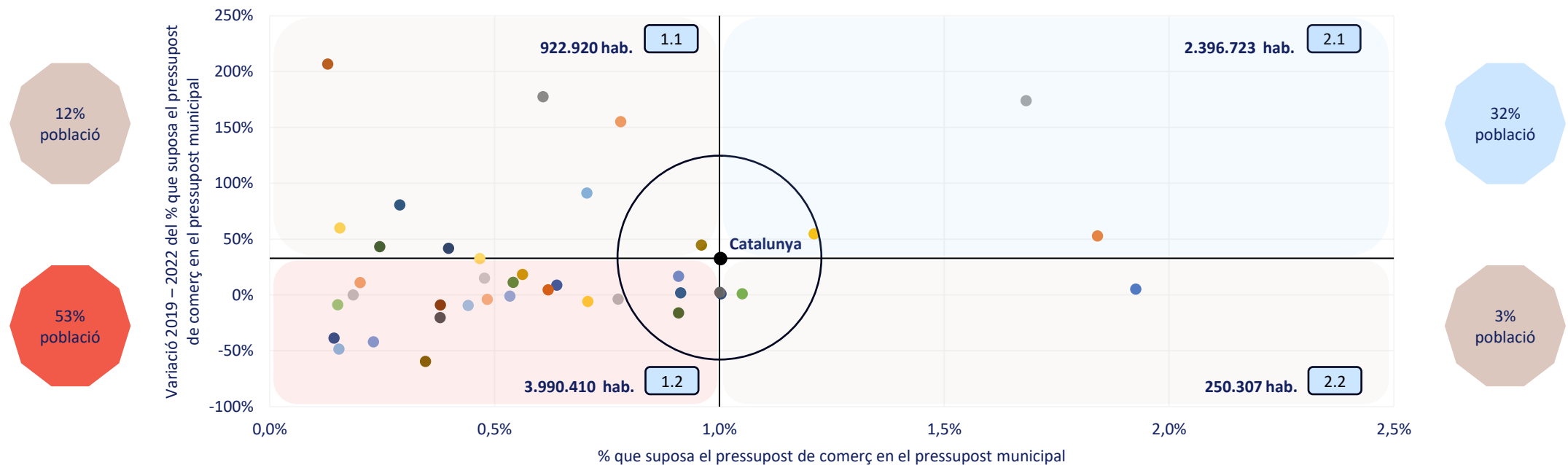

El pressupost en comerç en relació al pressupost municipal segons comarques. Perspectiva evolutiva

La meitat de la població catalana resideix en municipis amb poc pes pressupostari del comerç

El gràfic està estructurat a partir de la mitjana del conjunt de Catalunya: 1,0% que representa el pressupost en comerç en relació al pressupost total i un increment del 32,6% en els darrers 4 anys).

En el quadrant 1.1 s'hi ubiquen les comarques que inverteixen per sota de la mitjana catalana però que, el 2022, han incrementat més els pressupostos en comerç respecte el 2019. En l'altre extrem (2.2) les comarques que destinen un percentatge per sobre de la mitjana de Catalunya però que, el sumatori dels pressupostos de comerç del 2022 augmenten menys que la mitjana dels ajuntaments del país.

Anàlisi segons grandària dels municipis

El pressupost en comerç per habitant segons
grandària del municipi

Evolució del pressupost en comerç per habitant
segons grandària del municipi

El pressupost en comerç en relació al
pressupost municipal segons comarques.
Perspectiva evolutiva

El pressupost en comerç per habitant segons grandària del municipi

Els municipis mitjans són els que destinen més pressupost per habitant

En relació al període 2019-2022...:

1. **L'increment de la despesa en comerç augmenta més a mesura que els municipis són més grans**
2. Tanmateix, els municipis més grans de 100.000 habitants (sense Barcelona) trenquen la tendència i la despesa ha augmentat molt poc.
3. La ciutat de **Barcelona lidera la inversió en comerç a Catalunya** i ha augmentat el seu pes relatiu: del 49% del total el 2019 al 59% el 2022.

	<i>Població 2022</i>	<i>€/ hab (2022)</i>	<i>€/ establiment</i>	<i>% variació (2019-2022)</i>
Fins a 10.000 hab.	1.476.289	12,9	396	-9,2%
Entre 10.001 i 20.000 hab.	799.080	9,2	731	28,6%
Entre 20.001 i 50.000 hab.	1.357.764	10,2	907	30,8%
Entre 50.001 i 100.000 hab.	862.371	8,7	786	36,1%
Més de 100.000 hab.	1.660.848	9,5	629	-2,6%
Barcelona	1.636.193	39,9	2.736	77,4%
Catalunya	7.792.545	14,3	1.208	48,7%

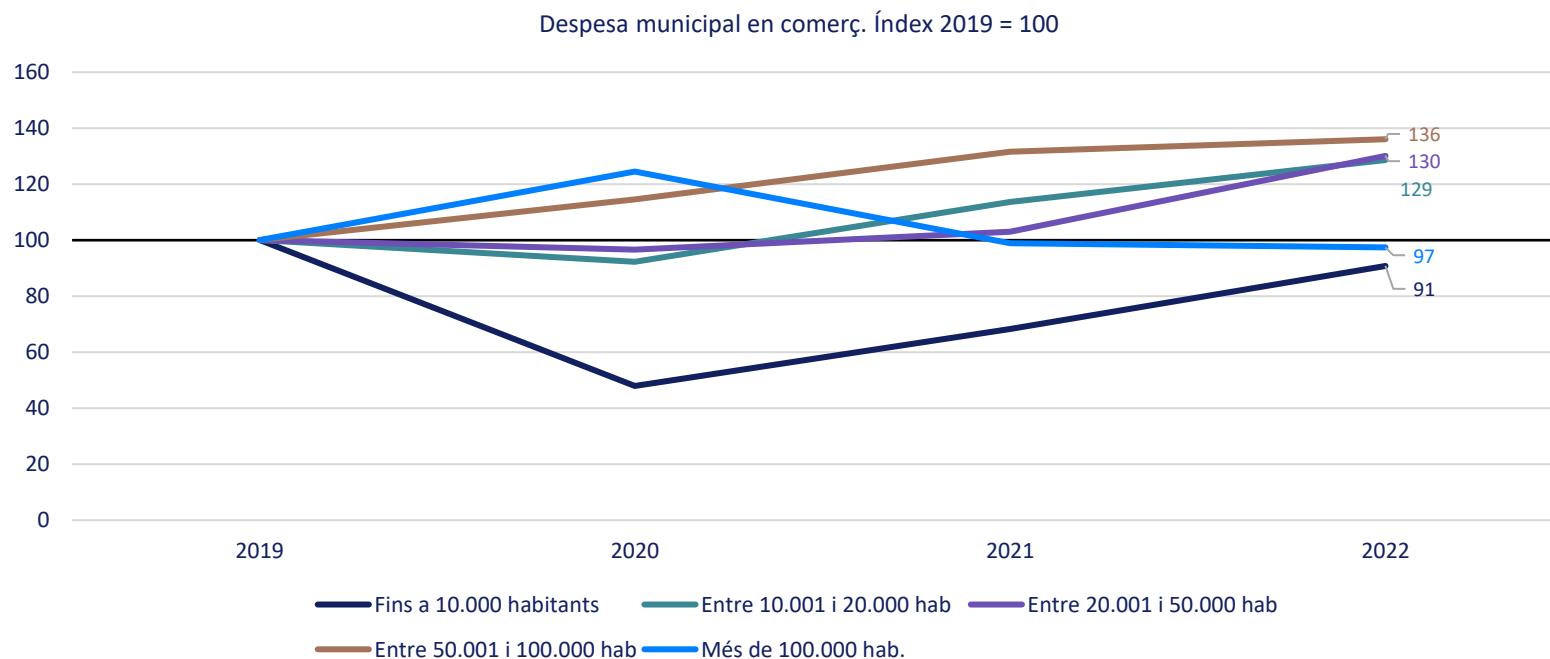
D'altra banda, es constata una concentració dels pressupostos en comerç: les **10 ciutats** que presenten una despesa municipal en comerç més elevada **concentren el 74% de despesa però només el 34% de la població**.

Evolució del pressupost en comerç per habitant segons grandària del municipi

Els municipis mitjans-grans han incrementat els seus pressupostos en comerç

Després d'un 2020 ambivalent i amb dinàmiques diferenciades, el darrer any s'ha consolidat la tendència d'incrementar la despesa en comerç als pressupostos municipals. Tanmateix els municipis més petits de 10.000 habitants i els més grans de 100.000 habitants, encara no han recuperat el nivell d'inversió del 2019.

Es municipis d'entre 10.000 i 100.000 habitants han incrementat els pressupostos municipals en comerç entre un 29% i un 36%.

Fins a 10.000 habitants

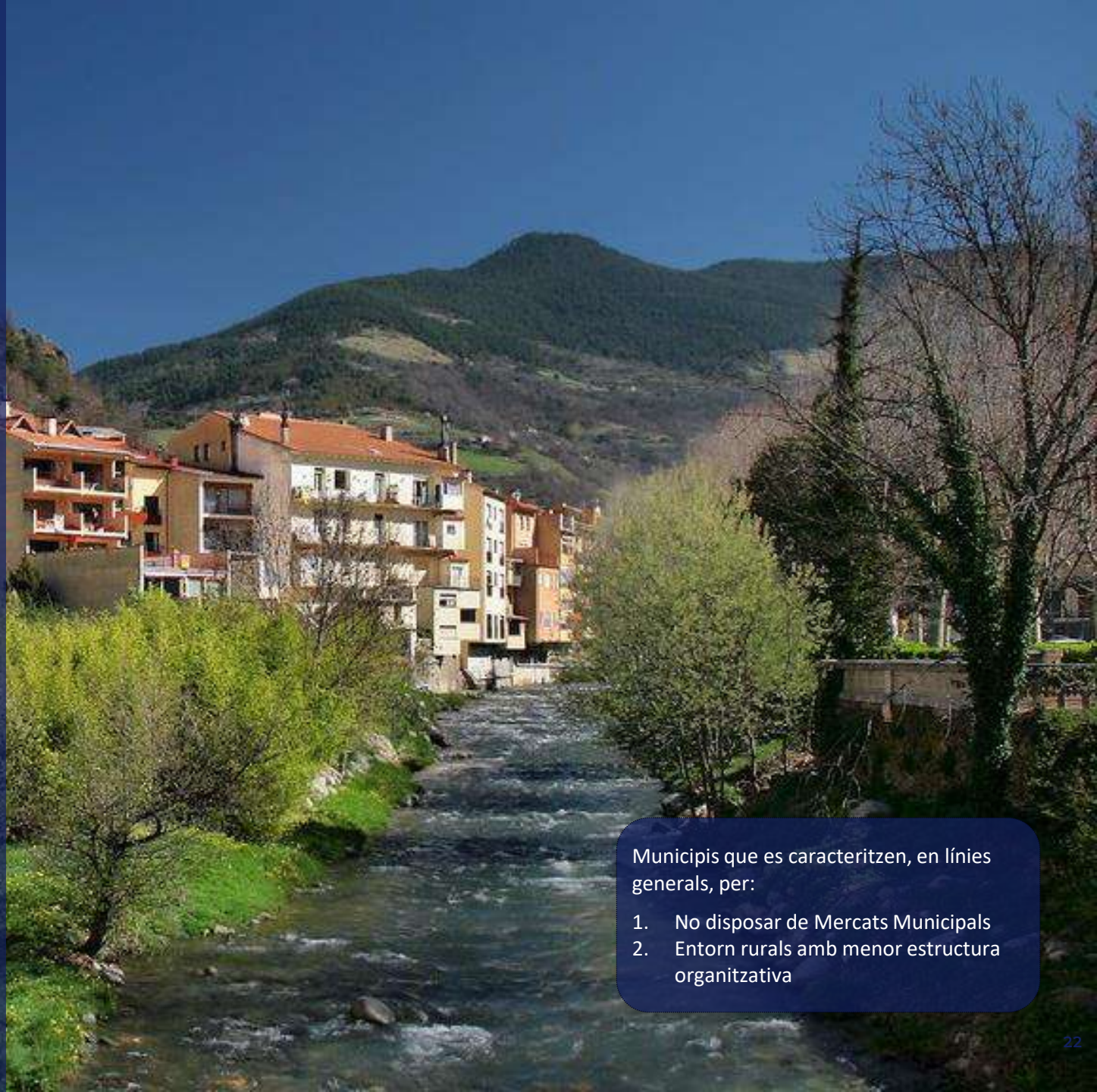
12,9 €/habitant

Interval de confiança

9,8 i **16,1**

396 €/establiment

10,5 establiments per
cada 1.000 habitants

Municipis que es caracteritzen, en línies generals, per:

1. No disposar de Mercats Municipals
2. Entorn rurals amb menor estructura organitzativa

Entre 10.000 i 20.000 habitants

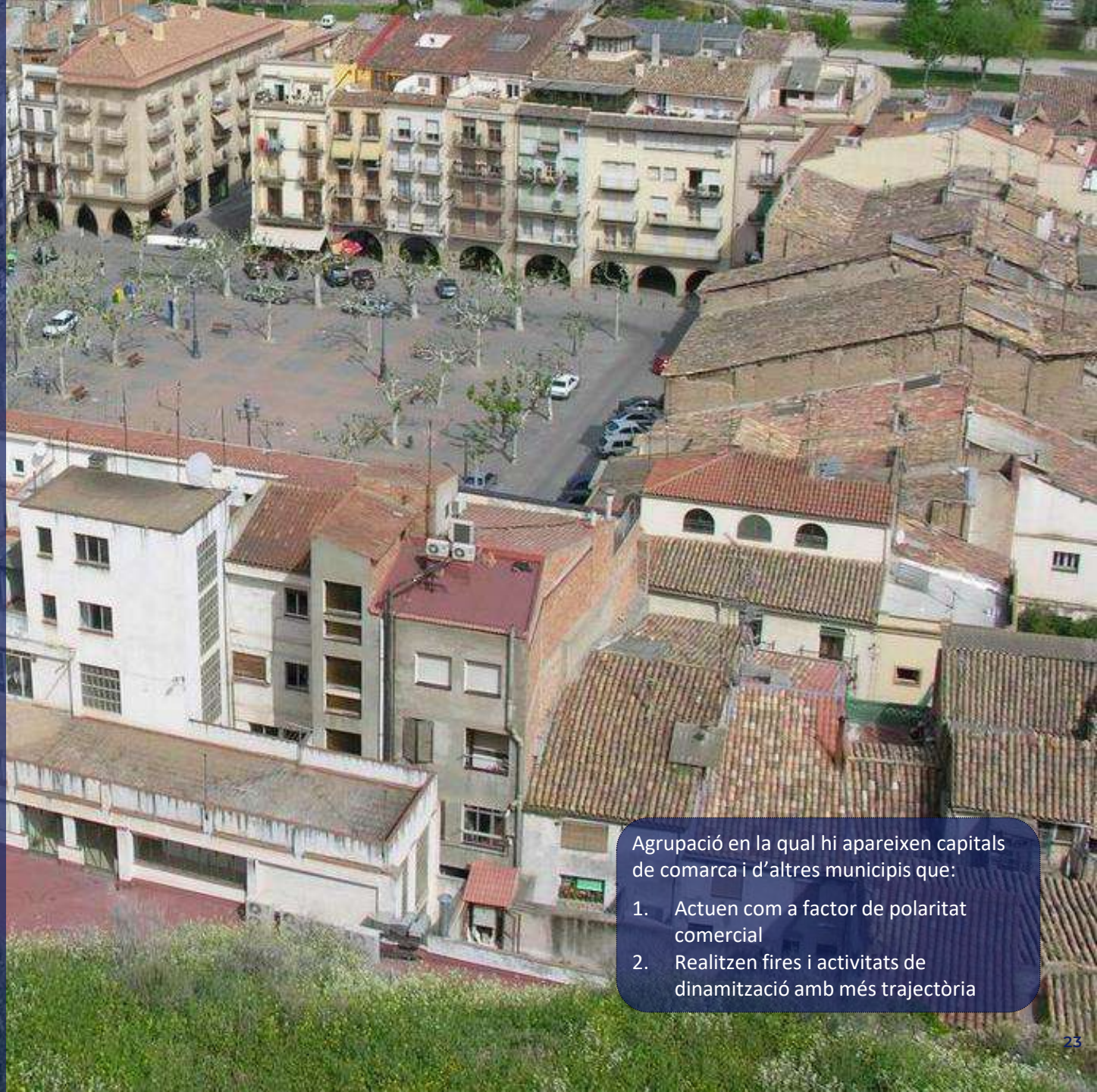
9,2 €/habitant

Interval de confiança

7,0 i **11,5**

731 €/establiment

11,7 establiments per
cada 1.000 habitants

Agrupació en la qual hi apareixen capitals de comarca i d'altres municipis que:

1. Actuen com a factor de polaritat comercial
2. Realitzen fires i activitats de dinamització amb més trajectòria

Entre 20.000 i 50.000 habitants

10,2 €/ habitant

Interval de confiança

6,2 i **13,8**

907 €/ establiment

11,8 establiments per
cada 1.000 habitants

Municipis que, a més de ser capitals de comarca, també es caracteritzen per:

1. Exercir com a node de capitalitat i d'atracció més important
2. Presentar una densitat i dinamisme superiors

Entre 50.000 i 100.000 habitants

8,7 €/habitant

Interval de confiança

5,1 i **12,2**

786 €/establiment

11,1 establiments per
cada 1.000 habitants

Ciutats petites que, tot i que disminueixen la despesa per càpita, incrementen molt la despesa associada al programa de comerç en termes absoluts.

Més de 100.000 habitants

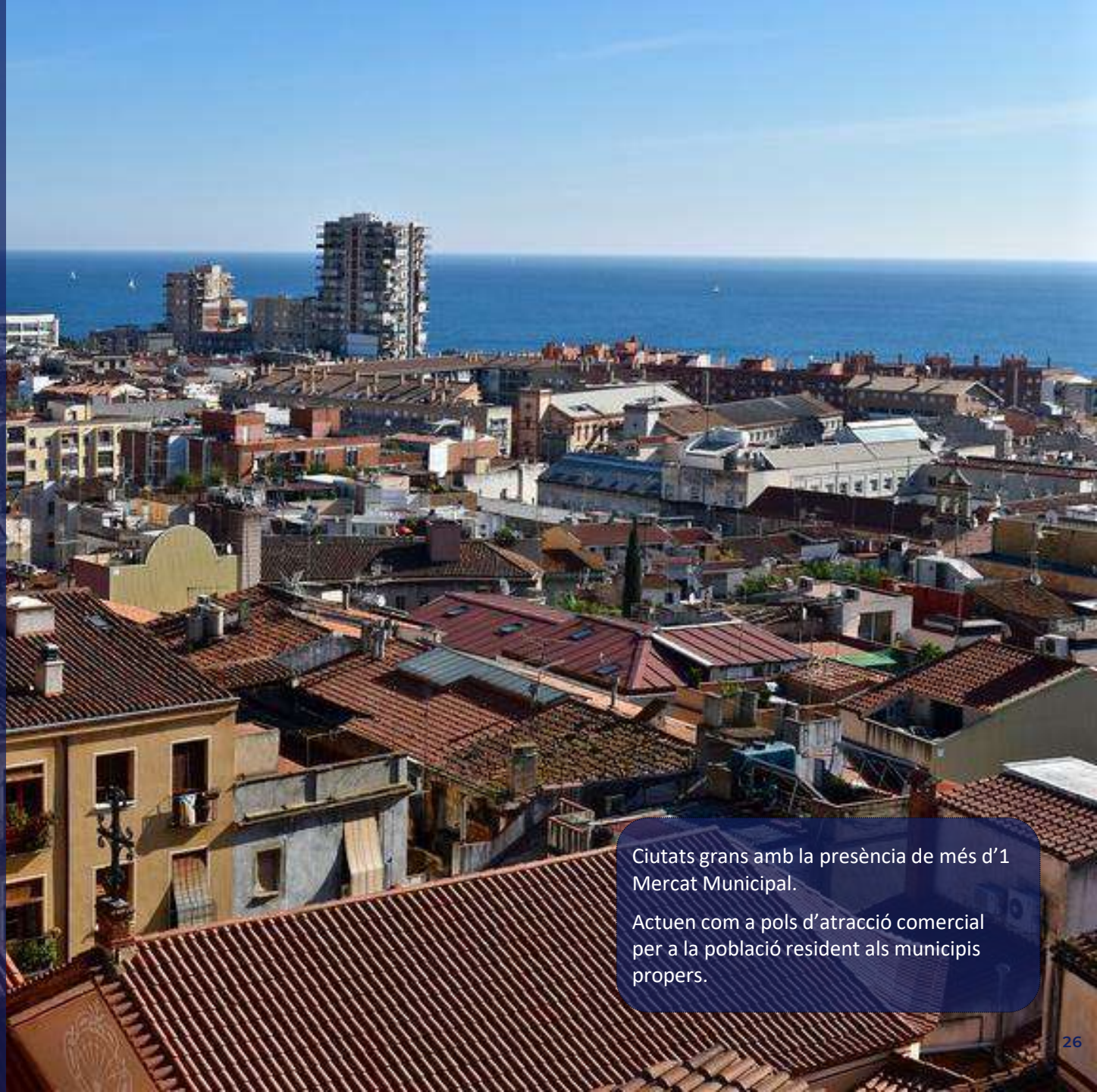
9,5 €/ habitant

Interval de confiança

3,8 i **15,1**

629 €/ establiment

11,0 establiments per
cada 1.000 habitants

Ciutats grans amb la presència de més d'1
Mercat Municipal.

Actuen com a pols d'atracció comercial
per a la població resident als municipis
propers.

Barcelona

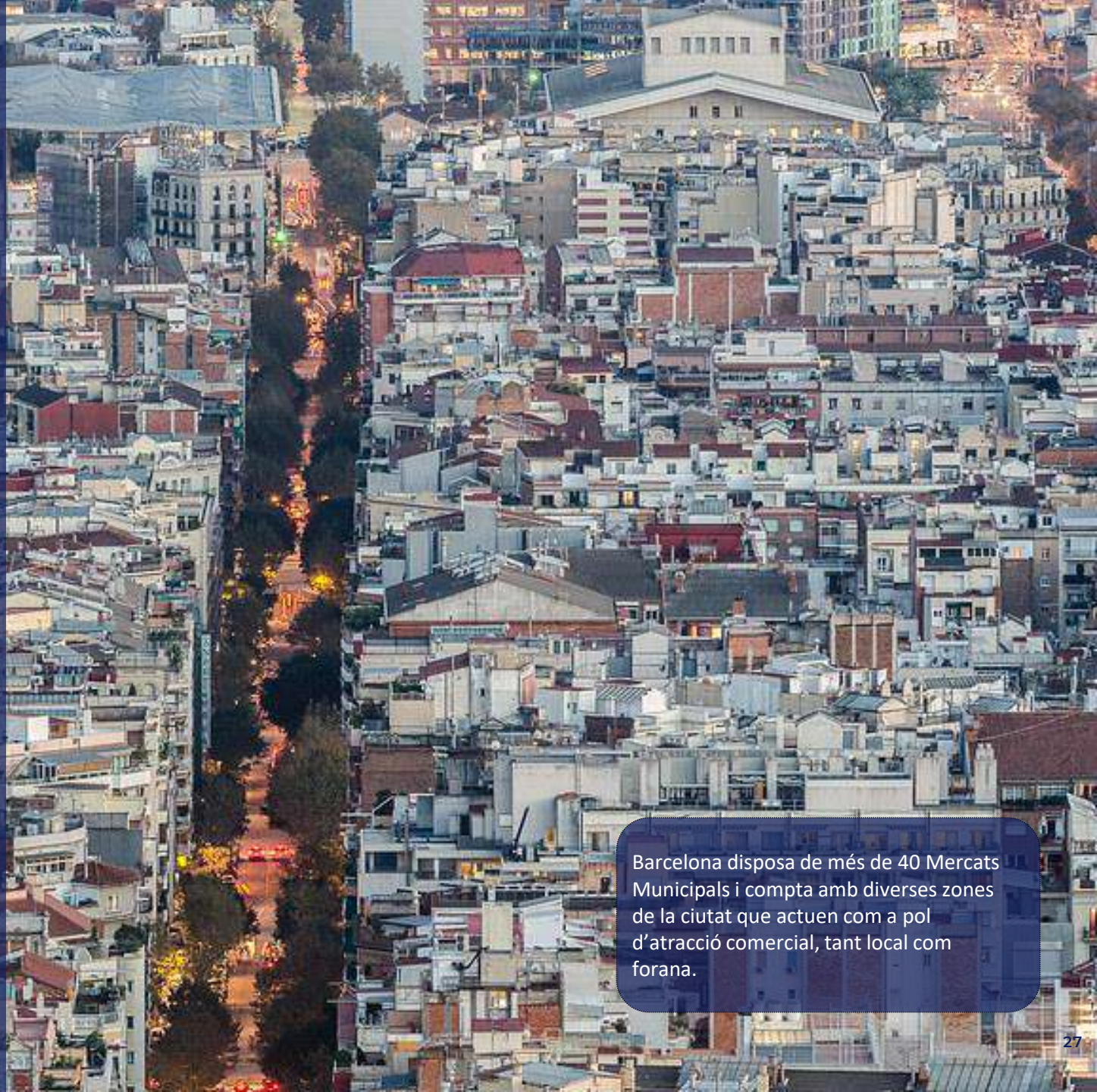
39,9 €/ habitant

Interval de confiança

-

2.736 €/ establiment

14,6 establiments per
cada 1.000 habitants

Barcelona disposa de més de 40 Mercats Municipals i compta amb diverses zones de la ciutat que actuen com a pol d'atracció comercial, tant local com forana.

4. Anàlisi de les taxes associades al sector comercial i empreses de serveis

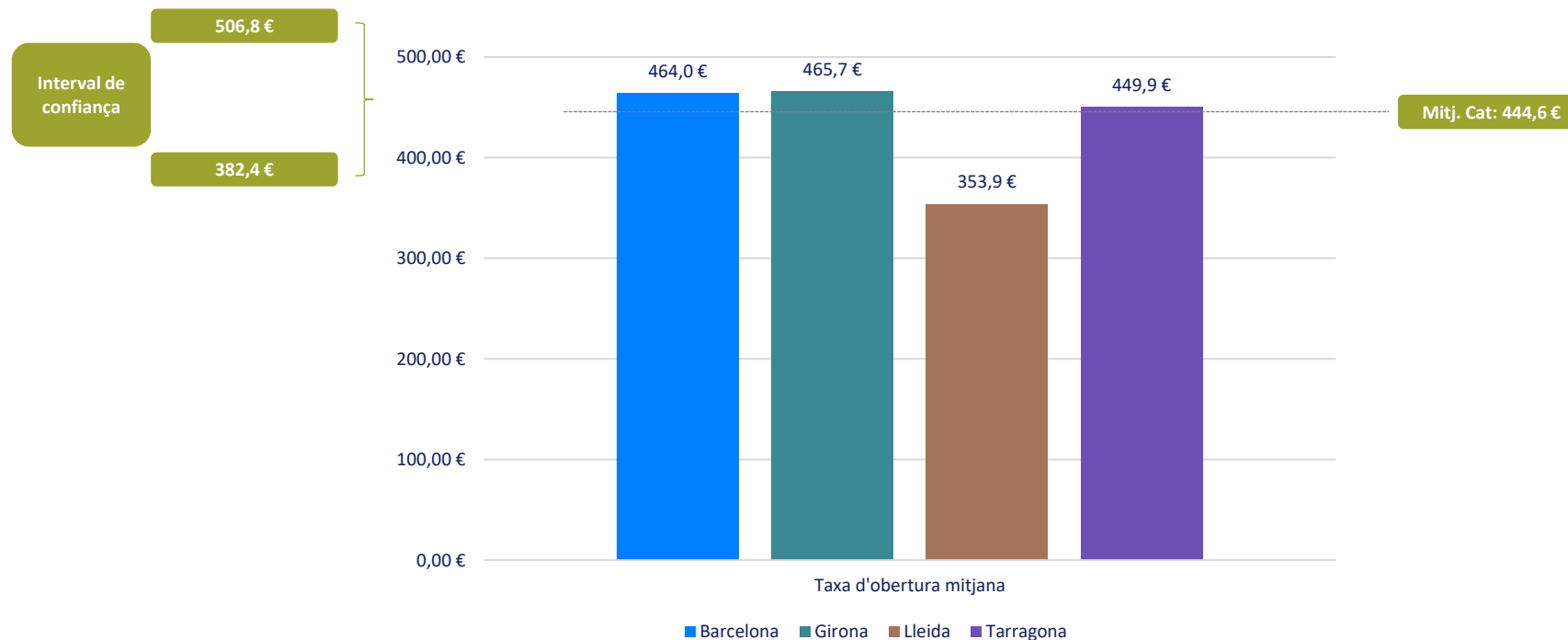
Nota metodològica: les dades que es presenten en aquest apartat de l'estudi busquen la comparativa i, per tant, s'ha homogeneïtzat els criteris de cerca. Les taxes que es presenten són les associades a l'obertura i/o a les taxes de residus d'una sabateria de 119 metres quadrats.

La mitjana i la mediana catalanes només incorporen els 133 municipis objecte d'estudi.

Les taxes d'obertura segons províncies

Escasses diferències territorials en relació a les taxes d'obertura

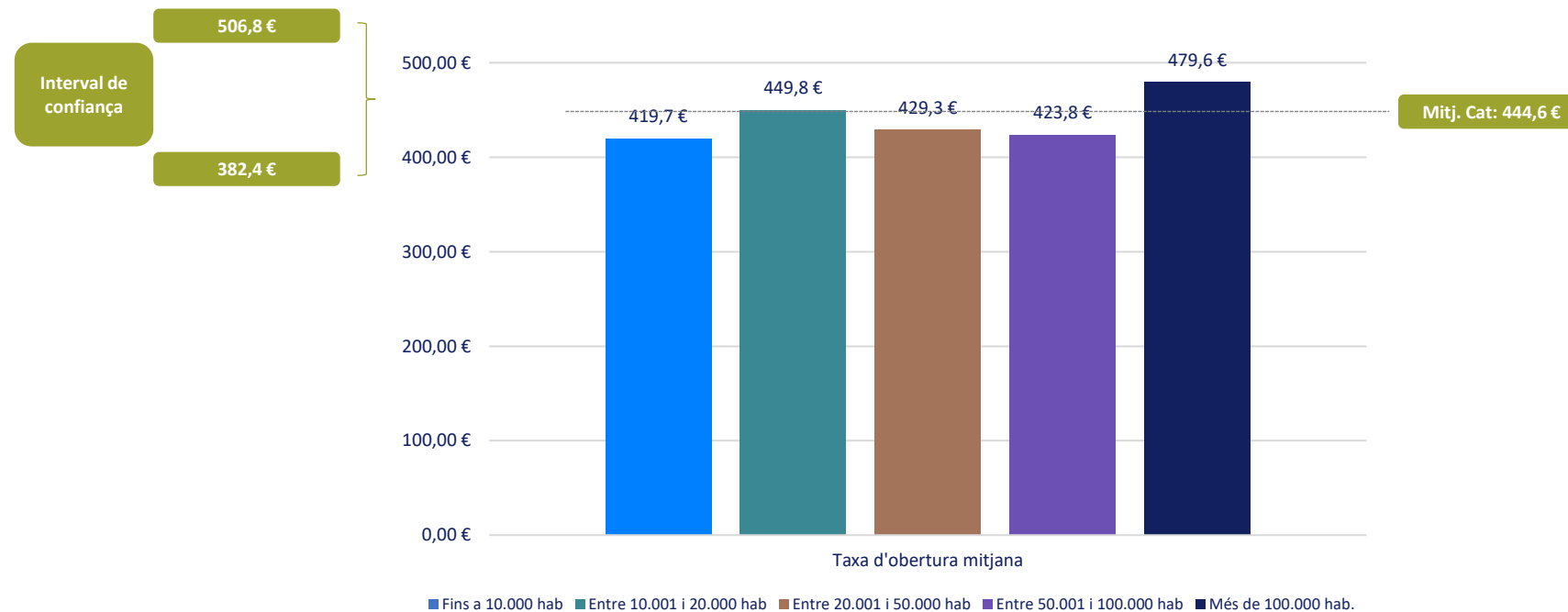
Els municipis de les demarcacions de Girona, Barcelona i Tarragona se situen lleugerament per sobre de la mitjana catalana. Entre aquestes tres províncies la diferència màxim és de 16 €. Els municipis de Lleida, se situen prop de 100€ per sota.

Les taxes d'obertura segons grandària del municipi

Tendència a l'alça de la taxa d'obertura a mesura que s'incrementa el nombre de població

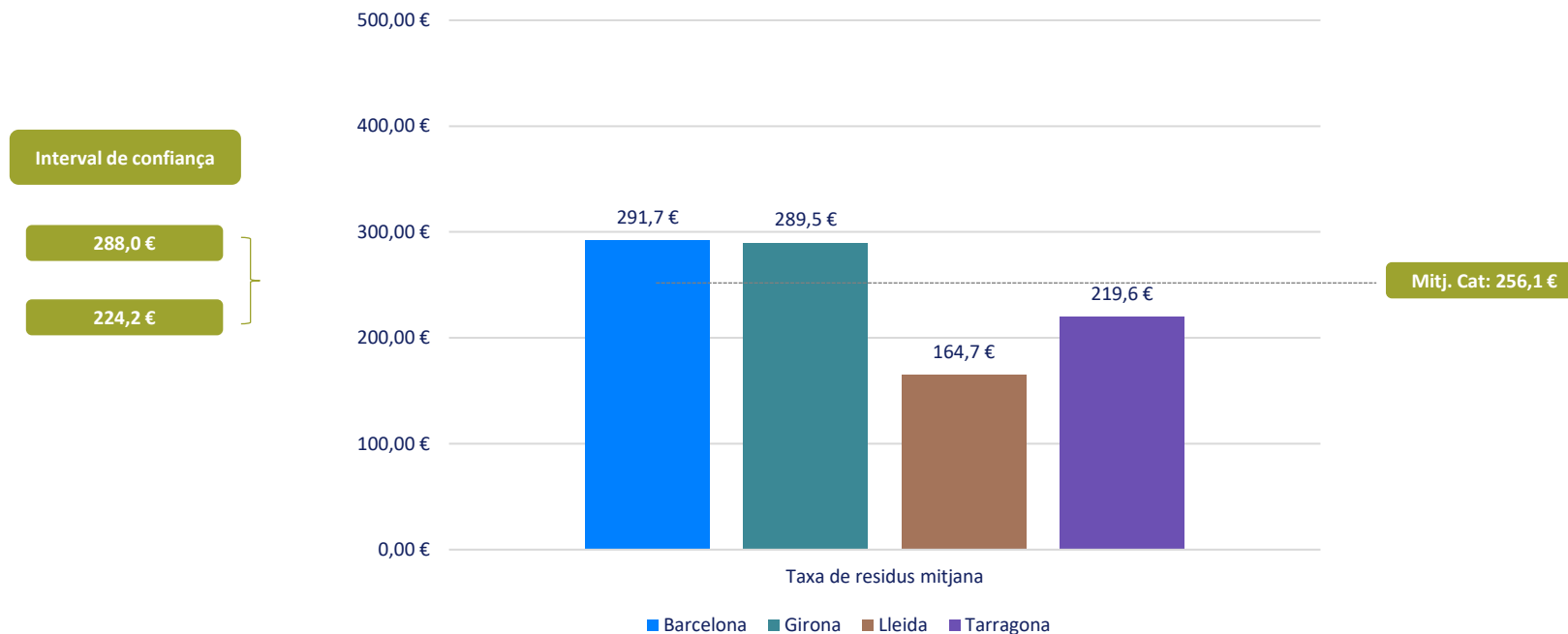
S'aprecia una lleugera tendència a l'increment de les taxes associades a l'obertura en els municipis més grans. Tanmateix, les diferències màximes se situen al voltant dels 60 €.

Les taxes de residus segons províncies

Els municipis de Lleida s'ubiquen sensiblement per sota de la mitjana catalana

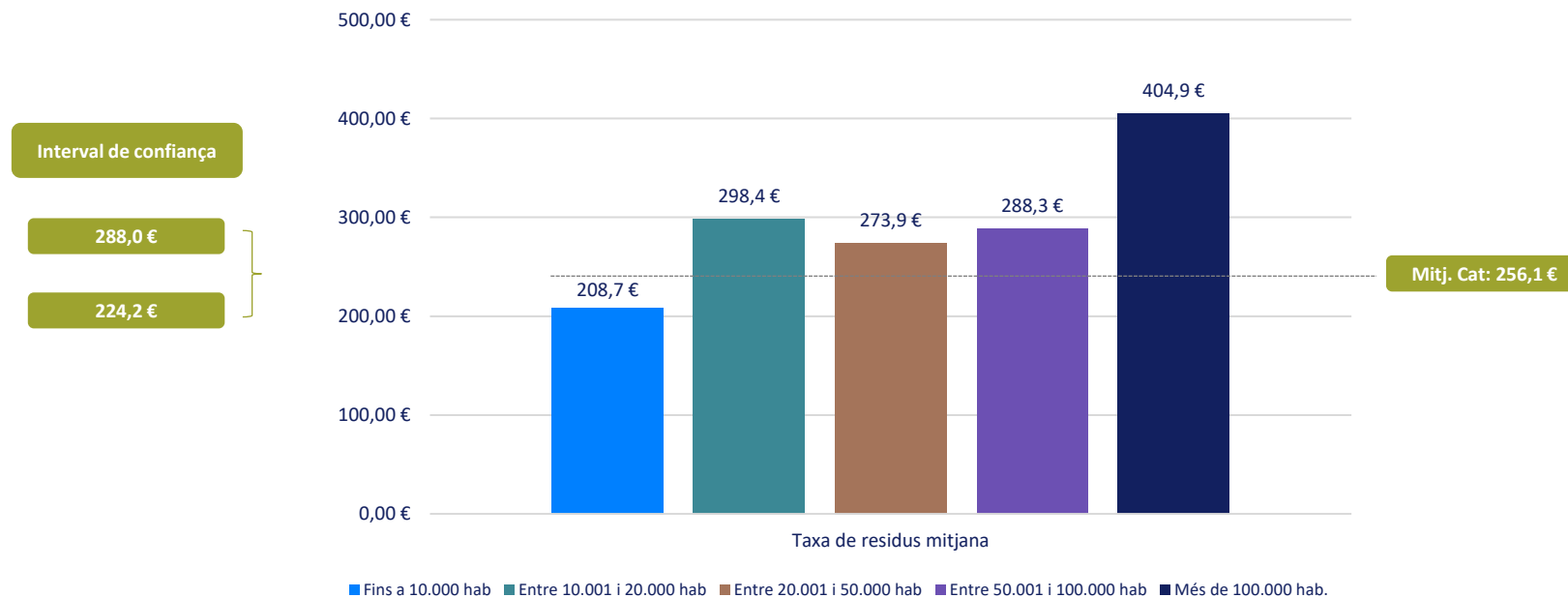
Els municipis barcelonins i gironins tornen a presentar taxes superiors que els de la resta de Catalunya. Els municipis lleidatans s'ubiquen netament sota de la mitjana catalana mentre que els tarragonins se situen en una posició intermèdia.

Les taxes de residus segons grandària del municipi

Els municipis més grans graven més la recollida de residus

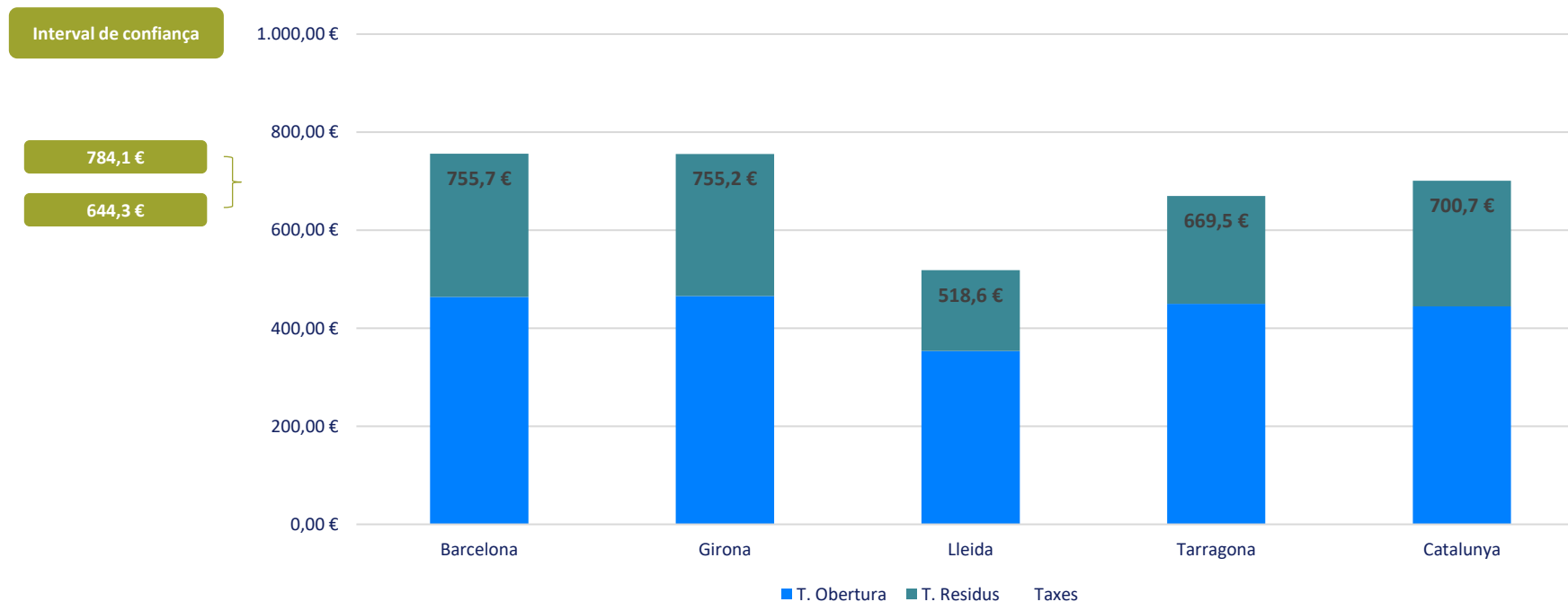
Als municipis més grans la recollida de residus es grava el doble que als municipis més petits. Als municipis d'entre 10.000 i 100.000 habitants, aquesta taxa se situa al voltant del 70% de la taxa dels municipis més grans. Així, als municipis més petits, els establiments comercials paguen uns 0,57€ diaris en aquest concepte, xifra que s'eleva fins els 1,11€ als municipis més grans.

Esforç tributari durant el primer any d'obertura segons províncies

Emprendre un negoci a Catalunya suposa una càrrega fiscal de 700€ el primer any d'explotació natural

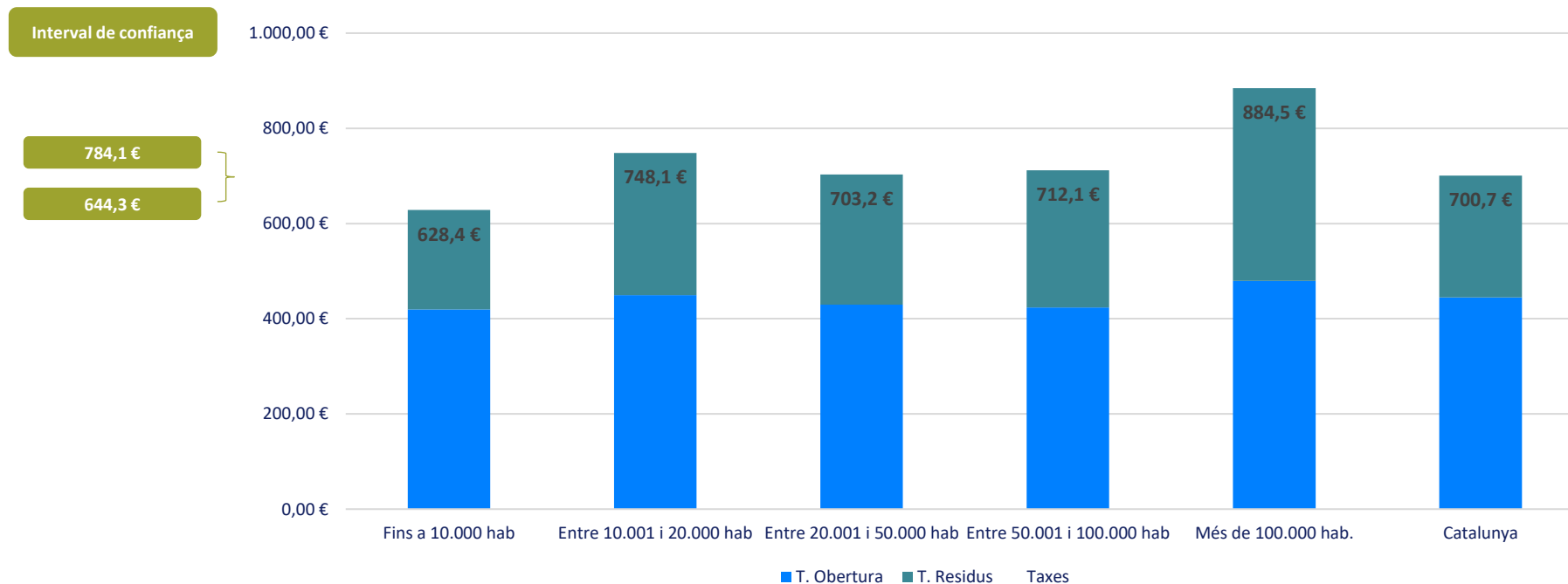
Novament els municipis tarragonins i lleidatans se situen per sota de la mitjana catalana. D'aquesta manera, una sabateria que obrís als diferents municipis analitzats, **tindria un cost mitjà diari d'entre 2,1€ a Barcelona i Girona i 1,4€ en les taxes municipals d'obertura i residus.**

Esforç tributari durant el primer any d'obertura segons grandària del municipi

Els municipis més grans presenten taxes superiors

Només els municipis menors de 10.000 habitants se situen per sota dels 700 € mentre que les ciutats més grans de 100.000 habitants presenten, en termes mitjans, unes taxes un 25% més elevades que la mitjana catalana.

5. Conclusions

A photograph of a busy pedestrian street in a city, likely Madrid, showing classical architecture with columns and balconies. The street is filled with people walking. The image is overlaid with a blue gradient and the text '5. Conclusions'.

Principals conclusions

1. L'anàlisi s'ha efectuat a partir dels pressupostos liquidats. **S'aprecien diferències quant a la interpretació dels diferents programes i els imports que s'hi imputen.**
2. **Es constata un increment de les partides agregades de comerç arreu de Catalunya** tot i que molt condicionades per l'expansió d'aquest programa a la ciutat de Barcelona.
3. La tinença de **mercats municipals està directament relacionat amb el pressupost** pel fet que suposa una inversió de manteniment anual.
4. **No s'aprecien diferències significatives a partir de l'anàlisi estadística per províncies** però sí que n'ergeixen en l'anàlisi comarcal.
5. **Els municipis més grans graven més les activitats comercials que els més petits**, especialment quant a taxa de recollida de residus.

Les dades interactives relatives tant als pressupostos municipals com a les dues taxes analitzades es poden trobar a:

- ❖ [Informe dels pressupostos municipals](#)
- ❖ [Informe de les taxes associades al sector comercial i de serveis](#)

Consideracions per a futures investigacions

Pot ser interessant analitzar els pressupostos municipals en comerç incorporant matisos enriquidors:

1. Perspectiva longitudinal més àmplia
2. Sense l'efecte Covid
3. Incorporant variables d'interès com ara:
 1. La composició dels consistoris
 2. La presència de mercats municipals i mercats de marxants
 3. L'existència d'altres partides pressupostàries que estiguin amagant el pressupost real global de comerç (empreses públiques, subvencions a associacions de comerciants, etc.)
 4. Els pressupostos de les respectives diputacions

EQUIP REDACTOR

Jordi Bacaria Martínez. Economista

Pol Maceira Duch. Sociòleg

Carla Marchal Salvat. Economista